

JAN VERDUIN

A.J. Pleysier

JAN VERDUIN

DOOR

A. J. PLEYSIER

Illustraties van M. Dubbelman

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

1. JAN EN HENK

Het is een warme middag in juni.

De torenklok slaat één keer.

Het geluid galmt over het dorpsplein en hoog over de huizen tot ver de velden in.

Die slag van halfvier beiert ook door het openstaande raam de klas van meester Van Bemmelen binnen.

„Nog een half uur,” zucht Jan Verduin op de achterste bank.

„Nog een half uur,” denkt zijn buurman Henk Bolijn.

Ze hebben lezen. Iedereen leest zachtjes voor zichzelf een verhaal en straks moeten een paar kinderen het om beurten voor de klas vertellen. En dan vraagt de meester een heleboel dingen over wat ze gelezen hebben.

Dat is altijd een leuke les, de tijd vliegt om. Maar het lijkt wel of vanmiddag de tijd helemaal niet opschiet.

„'t Is ook zo warm,” denkt Jan. „En dat verhaal ken ik al lang.

Van die reuzen, die in de bergen woonden en een bezoek brachten aan een mensenstad. Ja, het was toch wel mooi. De kinderen van die reuzen hoefden natuurlijk niet naar school, als het zo warm was.” En hij droomt weer verder over wat die reuzenkinderen dan zouden kunnen doen.

Ze konden fijn Indiaantje spelen in een groot bos. En dan konden ze net zo'n hol maken in de grond als Henk en hij. Die reuzenjongens hoefden nooit bang te zijn voor stropers, want ze zouden natuurlijk veel groter zijn dan de gewone mensen.

„Jan Verduin,” klinkt het opeens door de klas. „Kom eens hier, jongen en vertel ons dat mooie verhaal van die reuzen eens.”

Jan schrikt. Hij heeft de éérste bladzijde van het verhaal nog niet eens gelezen. Maar hij kende het toch al? Ja, maar het is alweer zo lang geleden, dat hij het gelezen heeft.

Jan krijgt een kleur, bladert wat in zijn boek, maar blijft nog zitten.

„Komt er nog wat van, Jan? Als je niet verder kunt, help ik je wel.”

Schoorvoetend komt Jan naar voren.

Het zweet staat op zijn voorhoofd. Zou dat alleen maar van de warmte komen?

En dan begint hij: „Er waren eens een heleboel reuzen en die woonden in een heel groot bos.”

Hè, hè, het begin is er. Maar waarom lachen de andere kinderen nu?

„Het waren er maar twee en ze woonden in de bergen,” giechelde Liesje de Ruiter achter haar zakdoek.

Jan hoort het niet. Hij gaat verder: „En als het warm was, hoefden die reuzenkinderen niet naar school en speelden ze Indiaantje in het bos.”

De hele klas schatert van het lachen. Meester lacht ook. Even maar. Dan komt er een rimpel in zijn voorhoofd. „Ga maar zitten, Jan. Ik geloof dat jij wel last van de warmte hebt, hè? Maar je moet toch om vier uur dat verhaaltje nog maar eens overlezen.”

„Sufferd,” fluistert Henk, „nu kunnen we niet naar het bos. Had dan ook beter opgelet.”

Jan zucht. Hij let nu wel op; maar het is te laat. 't Is ook zo warm. En dan ook nog schoolblijven.

Na het danken zegt Henk zachtjes: „Ik wacht wel op je, als het niet te lang duurt.”

Als de klas buiten is, komt meester naar Jan toe. „Zo, meester dromer, heb je het verhaal al uit?”

„Ja, meester.”

„Dan mag je nu naar huis gaan, omdat het zo warm is. Maar niet weer zitten slapen op school. Slapen doe je thuis, in bed. Dag, Jan.”

„Dag, meester.”

Oei, was hij daar even fijn afgekomen!

Toch wel een aardige meester.

„Ben je er nu al?” vraagt Henk verwonderd, als Jan buiten komt.

„Ja, ik moest thuis slapen, zei meester.”

„Hè? Thuis slapen? Dat doe je anders toch ook? Of moet je voor straf thuis slapen?”

„Doe niet zo onnozel, joh,” grinnikt Jan. „De meester zei dat ik op school niet mocht zitten slapen, maar dat ik dat thuis moest doen. En omdat het zo warm was, mocht ik weg.”

„Zonder straf?”

„Zonder straf!”

„Je moet maar boffen.”

„Zullen we nu naar 't bos gaan?” vraagt Jan dan.

„Goed, maar ik moet eerst even naar huis.”

Daar had Jan helemaal weer niet aan gedacht. Ja, dat moest hij ook. Eerst naar huis, anders zou moeder ongerust worden.

„Ik ga even met jou mee en daarna gaan we door het weiland van boer Van Zanten naar mijn huis. En dan naar het bos. Goed?”

„Best,” zegt Henk.

2. HET HOL

Tussen een groepje sparren, die tot onder aan de stam lange takken hebben, zitten twee jongens uit te blazen in een diepe kuil. Het zijn Jan en Henk.

Een paar weken geleden hadden ze dit plekje ontdekt. Als je hier zat, was je helemaal ingesloten door de neerhangende sparretakken.

Dadelijk hadden ze toen plannen gemaakt om er een hol te maken, een soort rovershol of Indianenhol. Het is er dan ook een prachtig plekje voor.

Niemand die op dit verborgen plekje van het bos komt. Ze hebben nu al een flinke kuil gegraven en de zijkanten met takken en een paar paaltjes gestut. Dat moest wel, want het zou toch jammer zijn, als het hele geval instortte, wanneer het hol klaar was. Nu moest er nog een dak op.

„Zouden we nog niet genoeg takken hebben?” vraagt Jan, terwijl hij met een vuile hand het zweet van zijn voorhoofd veegt.

„In elk geval moeten we nog een paar mooie lange takken erbij hebben, anders komt het hele dak nog naar beneden, als er een haasje over zou lopen,” zegt Henk. Dan begint hij opeens te schateren van het lachen.

„Maak niet zo'n herrie, sufferd, je verraadt ons plekje nog,” moppert Jan. „Wat heb je toch te lachen?”

Henk weet er met moeite uit te brengen: „Je lijkt wel zo'n halve struikrover. Je bent zo zwart als een neger. Zeker met je vuile handen over je gezicht geaaid.”

„Moet je daarom zo'n kabaal maken?”

Met zijn zakdoek veegt Jan zo goed mogelijk zijn gezicht schoon.

„Zullen we nog één vrachtje gaan halen?”

„Goed, roverhoofdman,” zegt Henk. „Maar dan moeten we naar huis, het heeft al halfzes geslagen.”

Terwijl ze tussen de sparretakken door sluipen, laat Jan zich plotseling op zijn buik zakken. Hij legt zijn vinger op de lippen.

„Hij ziet zeker in zijn verbeelding weer een beer of een leeuw, maar voor zo'n spelletje is het nu toch te laat,” denkt Henk. Hij wil Jan een por tussen zijn ribben geven als teken dat hij moet opschieten. Maar inplaats daarvan gaat hij ook plat op de grond liggen, verscholen onder de takken.

Achter wat hoge braamstruiken horen ze iemand kuchen. Zo nu en dan kraakt er een tak.

Loopt daar iemand? En wie?

Daar zien ze een man achter de struiken vandaan komen en tussen wat elzenbosjes verdwijnen. Het is oude Toon, die bij boer Van Zanten werkt. Wat moet die hier nu?

„Hij is zeker ook aan het Indiaantje spelen,” fluistert Jan.

„Dat bleekgezicht moet het niet wagen onze wigwam te betreden,” gromt Henk, „anders zullen we onze strijdbijlen moeten opgraven.”

„Ik zou toch wel eens willen weten, wat die brompot hier zoekt,” zegt Jan zachtjes.

Ze mogen oude Toon niet zo erg. Hij moppert altijd. Eén keer hebben ze hem gevraagd of ze mee mochten rijden toen Toon na vier uur met paard en wagen langs de school kwam. Als antwoord had Toon dreigend met zijn zweep gezwaaid.

Nee, de oude knecht van boer Van Zanten was hun vriend niet. Nu Toon weg is, hebben ze wel een groot woord, maar ze zijn toch blij dat hij hen niet gezien heeft.

Voor takken zoeken is het nu te laat geworden. Onderweg naar huis spreken ze af dat ze in 't vervolg nog voorzichtiger naar het hol zullen lopen en dat ze niet meer hardop zullen praten, als ze er aangekomen zijn.

Als ze bij het huis van Jan komen, slaat het zes uur. Met een „Tot morgen” klimt Henk over het hek en rent de wei door.

Jan is nog net op tijd, maar bij Henk thuis zitten ze al te eten. Gelukkig komt hij er met een standje af.

„Dat is 1-1,” denkt Henk. „Vanmiddag Jan een standje op school, nu ik een standje thuis.”

Na het eten gaat Jan eerst wat gras snijden voor zijn konijnen.

Dat doet hij anders altijd dadelijk na schooltijd of 's morgen vroeg al.

Vanmiddag heeft hij er helemaal niet aan gedacht. Toch houdt hij veel van de diertjes. Ze zijn nog jong, een grijze en een wit met zwart gevlekte. Jan heeft ze zelf gekocht van zijn eigen geld. Elke cent had hij zorgvuldig bewaard. Vader heeft hem geholpen met het timmeren van een hok.

't Erwijl hij met een mand vol vers konijnenvoer naar de schuur loopt, denkt hij weer aan oude Toon. Wat moest hij daar toch in het bos?

Het kon hem eigenlijk niet schelen ook, wat Toon daar deed. Al hij hun hol maar niet ontdekte.

Jan doet het hok open. Leuke diertjes toch! Ze kennen hem best. De grijze snuffelt aan zijn handen en eet dan van de verse klaver. Maar de gevlekte probeert het hok uit te glippen.

„Nee, blanke broeder,” lacht Jan, „dat gaat niet. In de wigwan blijven.”

„En het blanke opperhoofd moet nu maar eens naar bed,” klinkt het achter hem.

Jan schrikt ervan. Als hij zich omdraait, kijkt hij in het lachende gezicht van vader.

„Ja, vader. Ze groeien al mooi, hè?”

„Nou, als kool.”

Jan doet het hok dicht. „Welterusten, vader.”

„Slaap lekker, Jan.”

„Zo, jongen,” zegt moeder als hij binnenkomt. „Ik heb je nog niet veel gezien vandaag. Je bent na schooltijd naar het bos geweest, hè?”

„Ja, moeder, met Henk. We zijn een hol aan het maken.”

„En hoe ging het op school vandaag?”

„O, eh, dat ging wel.”

„Ging wel, ging wel? Het had dus wel beter gekund?” Moeder

kijkt haar jongen onderzoekend aan. Jan kan soms zo onnadenkend en zo dromerig zijn.

„Ik moest het verhaal navertellen, dat we gelezen hadden en dat kon ik niet zo goed. 't Was ook zo warm. En toen moest ik het na vier uur nog eens lezen.”

„Zo-zo, heeft mijnheer weer zitten dromen?”

Jan krijgt een kleur.

„Als je weer moet nablijven, moet je maar eens een week niet in het bos spelen.”

Daar schrikt Jan van. En het hol dan? Nee, hoor, hij zal zijn best doen dat er niets op hem aan te merken is op school.

„Ga nu maar naar bed, jongen, dan ben je morgen tenminste goed uitgeslapen. Zachtjes aan, hoor, anders maak je Ineke wakker. Ik kom straks nog wel even boven.”

„Welterusten, moeder,” zegt Jan, terwijl hij haar een nachtzoen geeft.

Als Jan zich uitgekleet heeft, knielt hij voor zijn bed neer om zijn avondgebed te bidden. Hij kan zijn gedachten er niet goed bijhouden.

Als moeder even later boven komt, slaapt Jan als een roos.

3. DE VEREN

„Toe, Jan, help me eens, ik heb hier een mooie lange tak.”

„Help mij liever eens, ik kan de kuil niet meer uitkomen.”

Jan krabbelt tegen de kant op, maar hij glijdt steeds weer terug. Het lijkt wel of de kuil veel dieper en veel groter geworden is. Steeds verder glijdt Jan weg.

„Help me dan toch, Henk.” Opeens hoort hij gekraak van takken. Daar komt Henk zeker aan.

Wat lijkt hij groot. Nee, dat is Henk niet. Dat is een reus. Hij

heeft net zo'n gezicht als oude Toon. Ontzettend, wat een gro
voeten heeft die man.

De reus zegt: „Blijf jij maar netjes in die kuil zitten, jongetj
Je kon ons verhaal toch niet goed navertellen?”

Dan komt de reus met zijn zware laarzen vlak bij de rand van d
kuil staan.

„Pas op,” schreeuwt Jan, „hij stort in!”

Te laat!

Het zand schuift naar beneden. De kuil stort in. Jan slaat me
armen en benen, maar dat helpt niets. Hij wordt helemaal onde
het zand bedolven.

„Moeder, help, hellep!!”

„Jan niet huilen, Jan gote jongen zijn. Jan naar chool. Ineke o
naar chool.”

Jan kijkt verwonderd om zich heen. Hij ligt in bed. Ineke sta
ernaast. Zij heeft de dekens over zijn hoofd getrokken.

Gelukkig, hij heeft dus maar gedroomd. Met één sprong is hij m
uit bed.

„Nee, kleine meid, Jan huilt niet, Jan heeft gedroomd.”

„Jan niet dommen, Jan naar chool. Ineke oot naar chool.”

„Als je groot bent, mag je mee naar school.”

Na het eten gaat Jan eerst zijn konijnen voeren. Het is nog t
vroeg om naar school te gaan. Zou hij Henk maar vast gaa
halen?

Dan ziet hij dat de buurman bezig is een gans te plukken. Da
moet Jan natuurlijk bij zijn.

„Jammer van het beestje, Jan, er zit nog niet veel vlees aan.”

„Maar waarom hebt u hem dan geslacht, buurman?” vraagt Ja
nieuwsgierig.

„Geslacht? Ik heb hem eigenlijk niet geslacht. Toen ik vanmo
gen buiten kwam, hing hij met zijn kop door het gaas, daar b

dat paaltje. Hij was nog warm. Hij had zijn kop door het gaas gestoken en toen hij hem weer terug wilde trekken, kwam hij natuurlijk klem tegen het paaltje te zitten. En toen is hij gestikt."

Jan heeft medelijden met die arme gans.

„Jammer,” zegt hij. „En dat het nu net die bonte is.”

Jammer van die mooie lange veren. Straks liggen ze op de mesthoop.

Dan schiet hem ineens iets te binnen. „Buurman, mag ik wat van die veren hebben?”

„Natuurlijk wel, jongen. Zoek de mooiste er maar uit. Als je moeder die rommel maar in huis wil hebben.”

„Rommel?” denkt Jan, „rommel? Helemaal geen rommel. Prachtige veren zijn het. En zulke grote.” En hij neemt ze immers nie eens mee naar binnen.

Als hij een flinke bos bij elkaar heeft, rent hij naar huis om t zeggen, dat hij vast naar Henk gaat. Moeder is aan het afwassen. Ze ziet niets van de veren.

„Goed je best doen op school, Jan. Denk je aan wat we afgesproken hebben?”

„Ja, moeder! Dag, moeder!” En weg is Jan.

Even later staat hij hijgend bij Henk aan de achterdeur. Het is nog vroeg.

Henk kijkt verbaasd naar de bos veren. Wat moet Jan daar nu weer mee?

„Wou je die aan de meester geven om in een vaasje te zetten?”

Jan begint te lachen. „Nee, ik heb een mooi plan. Dat zijn Indianenveren.”

„Oh,” zegt Henk, „ik dacht ganzeveren.”

„Doe niet zo flauw. Indianen hebben toch veren op het hoofd? Henk begint het al een beetje te begrijpen.

„Als we in het hol zijn, doen we die veren op ons hoofd, dan zijn we net echte Indianen.”

Henk geeft zijn vriend een klap op de schouder. „Een mooi plan,” zegt hij. „Maar je kunt die veren niet mee naar school nemen.”

Dat is ook zo. Daar had Jan niet zo gauw aan gedacht.

„Weet je wat? Leg ze maar zo lang bij ons in de schuur, daar op die plank, dan komt er niemand aan.”

Als de jongens op weg naar school zijn, vertelt Jan wat hij gedroomd heeft. Ze moeten er allebei om lachen.

„Toch maar goed dat we die kuil niet zo erg diep gegraven heb

ben," zegt Jan. Hij heeft het nog aardig benauwd gehad in zijn droom.

„Maar instorten doet hij nooit, hoor," meent Henk. „Wat hebben we niet een last gehad met die lange wortels van de sparrebomen, toen we aan het graven waren.

„Wat zou dat dan?"

„Nou, joh, die wortels houden het zand toch vast! Dat is net als bij de duinen. Dat heeft meester pas nog verteld. Als het zand van de duinen erg verstuift, planten ze er dennen op, die houden het zand dan vast."

O ja, nu weet Jan het ook weer. Soms planten ze er ook wel helmgras op.

Als ze een eindje gelopen hebben, vraagt Henk plotseling: „Maar hoe moeten we die veren vastkrijgen op ons hoofd?"

Jan strijkt eens over zijn borstelige blonde kuif. Daar zullen ze niet zo gemakkelijk in vast blijven zitten. En die kuif van Henk is ook al niet veel langer. Alleen wat donkerder dan die van hem. Ja, ze moeten maar eens proberen hoe het 't beste gaat. Misschien met een touwtje vastbinden.

Ze zijn al pratend dicht bij school gekomen. Nu zeggen ze niets meer tegen elkaar over het hol of over de veren. Als de jongens van de hogere klassen horen dat ze een hol hebben in het bos, maken ze het misschien wel stuk. Als ze het kunnen vinden tenminste.

Nee, niemand mag er iets van weten.

Het is hun geheim.

Onder schooltijd moet Jan nog wel eens denken aan het hol en aan de Indianenveren. Behalve onder de bijbelse geschiedenisles. Wat kàn die meester mooi vertellen. Over Paulus en Silas gaat het vanmorgen. Dat ze in de gevangenis worden gestopt. En waarom? Omdat ze een meisje beter gemaakt hadden. „Nee," zei mees-

ter, „eigenlijk deden Paulus en Silas het niet, maar de Here Jezus.“ En in die donkere gevangenis zaten ze dan, met bebloede ruggen. Met de voeten vast in een houten blok. Ze konden zich niet eens bewegen. En toch zongen ze.

Zou hij ook wel kunnen zingen als hij daar zo zat, met Henk bijvoorbeeld?

Maar Paulus en Silas waren niet alleen.

Zou de Here, die de hemel en de aarde gemaakt heeft, hen niet kunnen redden? Natuurlijk wel!

Jan kent de geschiedenis al. Maar toch luistert hij goed. Als meester vertelde, moest je wel luisteren.

En dan komt de aardbeving. De gevangenisdeuren springen open. Toch vlucht er niemand.

De gevangenenbewaarder geloofde daarna ook in de Here Jezus. En de deftige heren van de stad moesten Paulus en Silas zelf uitgeleide doen.

De kinderen zuchten als de vertelling uit is.

Meester vraagt: „Wat zullen we zingen, jongens?“

„Jongens“, zegt meester altijd. Maar dan bedoelt hij de meisjes ook. Dat weten ze wel.

Jan steekt zijn vinger op. Hij weet een lied, dat hier mooi bij past.

„Jan, zeg jij het maar eens.“

„Prijs de Heer met blijde galmen“

Dan klinken de heldere jongens- en meisjesstemmen door de klas.

De hoogste klas zingt: „Een vaste burg is onze God“.

„Dat hadden we eigenlijk ook wel kunnen zingen,“ denkt Jan.

„Dat lied past ook goed bij het verhaal.“

Daarna hebben ze rekenen.

Deelsommen met een staart en grote vermenigvuldigingen. De twee jongens op de achterste bank doen extra goed hun best.

„Hadden we maar vast vakantie,“ denkt Jan na een poosje. „Dan

konden we de hele dag in het bos spelen." Maar zover is het nog niet.

Hoe moest dat nu toch met die veren? Als je ze zo in je haar stak, bleven ze niet zitten.

Nee! Niet meer aan denken nu! Als hij weer moest nablijven, mocht hij de hele week niet in het bos spelen.

Gelukkig, die deling komt ook weer op nul uit. Nu nog één, dan kan hij met de vermenigvuldigingen beginnen. Henk is er al mee bezig.

Meester loopt tussen de rijen door om te zien of er goed gewerkt wordt.

Bijna gelijk zijn de twee jongens klaar. Nu nog even narekenen of ze geen fouten gemaakt hebben.

Daarna hebben ze taal. De tijd vliegt om.

Als het pauze is, zegt meester: „Die jongens op de achterste bank mogen me even helpen.”

Henk moet een lege inktfles naar het kamertje brengen. Jan mag het bord schoonmaken.

Om de nieuwe inktfles zit een kartonnen doos. Meester gooit hem in de prullemand.

„Mag ik die doos hebben, meester?” vraagt Henk, die net weer terugkomt.

Het mag.

Henk legt de doos in zijn kastje. Samen gaan de jongens nu naar buiten.

„Wat wil je met die doos doen?” wil Jan weten.

„Dat zal ik je straks wel vertellen,” zegt Henk geheimzinnig. „Als we naar huis gaan.”

Jan begrijpt er niets van. Nou ja, als hij het dan niet zeggen wil, moet hij het zelf weten.

Op weg naar huis vertelt Henk wat hij van plan is. Binnen in de doos zit ribkarton.

„Kijk,” zegt Henk, „als we nu repen knippen van dat karton, kunnen we de veren in die gaatjes steken. De twee einden van het karton maken we met een elastiekje vast. En dat hele geval zetten we op ons hoofd.”

„Dat kan prachtig,” roept Jan verrukt uit.

Bij Henks huis proberen ze direct of de veren in de gaatjes passen. Het gaat precies.

Na wat knippen, passen en meten lopen ze allebei met een prachtige rij veren op het hoofd. Trots laten ze hun nieuwe hoofdedkels aan Henks moeder zien. Die schrikt er eerst van.

„Ik dacht dat er een paar grote vogels de kamer kwamen binnenvliegen,” zegt ze met een angstig gezicht. Maar als ze hoort dat het Indianen zijn, kijkt ze nog angstiger.

„Als ik die Indianen eens elk een stuk koek geef, doen ze me dan niets?” Nu, dat beloven ze.

Op weg naar Jans huis sluipen ze als echte Indianen op het oorlogspad dicht langs de heg, die langs het weiland van boer Van Zanten loopt. Vlak bij het hek maakt de heg een bocht. Jan loopt voorop. Net als hij de bocht om wil gaan, botst hij tegen iemand op. Het is oude Toon! Hij slaat zijn handen in de hoogte van schrik voor die grote bos veren, die daar plotseling vlak voor zijn neus opduikt en tegen hem opbotst. Maar als hij ziet dat die bos veren aan een jongen vastzit, schreeuwt hij rood van kwaadheid: „Drommelse kwajongen, wat zijn dat voor streken om een mens zo aan het schrikken te maken.”

Maar Jan is minstens even erg geschrokken. Hij zet zijn veren weer recht, springt vlug op zij om een klap van Toon te ontwijken en zet het dan op een lopen. Henk hem achterna.

Een eind verder springen ze over de sloot, want ze kunnen het hek nu niet meer over. Dan zouden ze voorbij Toon moeten.

Langs een omweg komen ze bij Jans huis aan. In de schuur gaan ze bij het konijnenhok zitten uitblazen.

Henk rolt haast om van het lachen. „Dat was me even wat, een botsing tussen een Indiaan en een bleekgezicht. En de Indiaan gaat op de vlucht.”

„Zeg jij maar niets,” bromt Jan. „Jij liep zeker niet hard! Poeh, ik kon je haast niet bijhouden. Ik heb nooit geweten dat je zo hard kon lopen.”

Zijn hand trilt nog als hij de konijnen voer geeft.

„Die brompot dacht natuurlijk dat we hem met opzet aan het schrikken maakten. We mogen hem voortaan wel een beetje uit de weg blijven,” meent Henk. „En droom er vannacht maar niet van, want dan kon je de hele buurt wel eens wakker schreeuwen.”

Als Jan 's avonds in bed ligt, moet hij weer aan oude Toon denken. Waarom zou die man toch altijd zo nijdig kijken? En hij mopperde altijd in zichzelf. Toen Jan het verhaal thuis verteld had vanavond, zei vader dat er rare verhalen in omloop waren over Toon. Hij had vroeger op een ander dorp gewoond. Daar was hij nog al eens dronken geweest. Niemand scheen precies te weten, wat er van waar was.

Van Zanten, zijn baas, sprak er niet over en Toon zelf zag je bijna nooit in het dorp. Alleen om wat boodschappen te doen.

Hij woonde alleen in het oude boswachtershuisje. Jan zou daar 's avonds niet graag in zijn eentje voorbijgaan. Nee, en nu zeker niet.

Gelukkig, dat hun hol aan de andere kant van het bos lag.

4. HET HONDJE

„Zeg, Jan, als het nu gaat regenen, zitten we lekker droog.”

„Denk je dat het er niet doorheen zou gaan?”

„Wel nee, joh. Eerst dat oude dekzeil, dat is wel niet helemaal

waterdicht, en dan nog die laag sparretakken. Nee, hoor, daar gaat geen druppeltje door."

De jongens zitten op de bodem van het hol met hun rug tegen de wand. Ze zitten even uit te blazen. Het dak is nu klaar. Het is schemerig hier binnen. Alleen door de kleine ingang komt nog wat licht.

„We moesten eigenlijk op jacht kunnen gaan met een buks en dan het vlees boven een vuurtje braden," fantaseert Jan. „En dan 's nachts hier slapen en om de beurt op wacht staan."

„Ik denk dat ik hier 's nachts niet mag blijven," zegt Henk.

„En ik weet wel zeker dat ik het niet zou mogen," zucht Jan.

„Maarre, Jan, zou jij het wel durven?"

„Het zou wel griezelig zijn, hè? Het is hier nu al een beetje. . . . , nou ja, een beetje. . . ."

„Sst, stil eens. Wat is dat?" Henk gaat rechtop zitten.

„Wat hoor je dan? Ik hoor niets."

„Stil dan toch, joh. Luister!" fluistert Henk. „Daar is het weer."

Ja, nu hoort Jan ook wat. „Wat zou dat zijn?" zegt hij zachtjes.

„Het is net of er iemand gilt."

„Nee, dat geloof ik niet. Het lijkt wel een dier, dat erge pijn heeft."

„Vooruit, naar buiten, Henk. Misschien kunnen we helpen."

Maar als ze buiten staan te knippen tegen het felle licht, horen ze niets meer.

„Ik hoorde toch duidelijk iets."

„Ik ook."

Vol spanning staan ze te luisteren. Alleen het gezoem van vliegende insecten klinkt door het bos.

Dan verbreekt echter een klaaglijk gejammer de stilte. De jongens schrikken ervan. Hier boven de grond is het veel duidelijker te horen.

„Het is vast een hond. Deze kant op, Jan."

Zo vlug ze kunnen dringen ze zich door de dichte takken heen. Als ze een eindje gelopen hebben, staan ze even stil om beter te kunnen luisteren. Ja, aan het geluid merken ze dat ze in de goede richting gaan.

Even later staan ze voor een breed bospad. Het bos aan de andere kant hoort aan het landgoed „De oude ven”. Er staat een bordje met „Verboden toegang”.

De jongens kijken elkaar besluiteloos aan. Het geluid komt van die kant.

Zouden ze. . . . ?

Maar dat bordje!

Weer horen ze dat klaaglijke gejank. Het moet wel heel dichtbij zijn nu.

Dan zegt Jan beslist: „Wat jij doet moet je zelf weten, ik ga verder! We kunnen dat stomme dier daar niet laten liggen. Wie weet wat er met hem gebeurd is.” Meteen staat Jan aan de andere kant van de sloot, die langs het bos van de baron loopt.

Met een sprong is Henk bij hem, terwijl hij zegt: „Het zou wel toevallig zijn als de boswachter er nu net langs kwam.”

Het duurt niet lang of ze zien iets wits tussen de struiken. Tegelijk liggen de jongens er op hun knieën bij.

Het is een klein hondje dat daar ligt. Wit met een zwarte vlek over het kopje.

Als het de jongens ziet, gaat zijn staartje even heen en weer. Het probeert zich op te richten, maar valt jankend weer terug. Zijn oogjes zijn op de jongens gericht alsof ze vragen: „Help me toch!” „Kom maar, Fikkie,” zegt Jan. „Wat scheelt je toch?” En hij aait het beestje over de kop.

„We moesten hem meenemen, dan kunnen we thuis wel eens zien wat hem mankeert.”

Als hij hem wil opbeuren, begint het dier luid te janken en bijt wild om zich heen.

Jan schrikt ervan. Maar dan zien ze de oorzaak van de pijn. Om de achterpoot van het hondje zit een dun scherp ijzerdraadje, dat in de grond vastzit.

„Een strik om konijnen te vangen,” zegt Henk.

„Zo'n lelijke gemene stroper,” valt Jan uit. „Wie weet hoe lang dat dier hier al zo gelegen heeft zonder eten of drinken.”

Jan houdt nu het hondje vast en Henk peutert de draad los. Het hondje jankt en spartelt tegen.

Na veel moeite gelukt het hun het diertje uit de lus los te maken.

Henk heeft bloed aan zijn vingers. Jan heeft tranen in de ogen.

Hij wrijft erin. „Zeker een vliegje in gekregen,” broemt hij.

De hond heeft een behoorlijke wond aan zijn poot. Jan tilt hem voorzichtig op.

Juist als ze terug willen gaan, horen ze voetstappen in de richting van de weg. Daar komt iemand aan. Zou het een stroper zijn? Ze hoeven niet lang te wachten. Tussen de struiken komt een man in een groen pak te voorschijn.

Van onder de rand van een jagershoed kijken een paar donkere ogen de jongens onderzoekend aan.

„Zo-zo, weten de heren niet dat het streng verboden is hier te komen of kunnen jullie soms nog niet lezen?” klinkt het hun bars tegen. „Ja-ja, en met een hond maar liefst.”

„Nee, ja, meneer. . . ., we hebben. . . ., we hoorden. . . .,” hakelt Henk.

„Wat hebben jullie? De jonge bosaanplant vernield zeker? En wat hoorden jullie? De boswachter hoorden jullie aankomen zeker, maar toen was het te laat om nog weg te komen!”

Dan doet Jan een stap vooruit. Hij kijkt niet meer naar de glimmende laarzen van de boswachter. Hij ziet hem recht in de ogen. Het hondje houdt hij tegen zich aan geklemd, alsof hij het moet verdedigen. „Nee, meneer,” zegt hij, „we hebben niets vernield. We waren aan het spelen in het bos aan de andere kant van het pad en daar hoorden we een hondje janken. Je kon horen dat het pijn had. Toen zijn we het gaan helpen. Het zat vast in een strik.”

„In een strik? Die hond is dus niet van jullie?” vraagt de boswachter verwonderd en wat vriendelijker nu. Hij ziet wel dat Jan de waarheid spreekt.

Jan laat hem de poot van de hond zien en Henk komt met de strik aandragen.

De boswachter bekijkt het pootje. „Een diepe vleeswond,” zegt hij. „En wat is dat beest mager. Het kon wel eens honger hebben ook.”

Henk vraagt: „Zou hij weer beter kunnen worden?”

„Ja, dat denk ik wel,” antwoordt de boswachter. „Ik geloof niet dat het pootje gebroken is. Maar wat willen jullie nu met het dier beginnen?”

Tja, daar hebben ze nog niet over nagedacht. In elk geval kan het hier niet blijven. Het valt van slapte omver.

„Ik zal hem eerst maar eens mee naar huis nemen en wat eten en drinken geven. Dan kunnen we verder zien,” zegt Jan.

„Maar denk erom dat je hem aangeeft bij de politie,” raadt de boswachter aan. „Het dier zal toch wel een tehuis hebben. En nu naar huis, anders worden jullie moeders ongerust.”

Als de jongens het bospad overgestoken zijn, bekijkt de boswachter de strik nog eens. Hij schudt zijn hoofd. Vreemd, vroeger merkte je hier niet veel van stropers. Maar de laatste maanden heeft hij al een paar keer een strik gevonden. Eén keer met een dood konijn erin. Het dier was nog warm. En nu deze strik weer, in het bos van het landgoed nog wel!

Jan komt te laat thuis. Om de beurt hebben ze het hondje gedragen.

„'t Is vast nog een jong dier,” had Henk gezegd.

„Misschien mag ik hem wel houden,” hoopte Jan.

En Fik, zo noemden ze hem, Fik had alleen maar eens gekreund of zacht gejanikt, als ze per ongeluk aan zijn zere poot kwamen. Dan zeiden ze steeds: „Stil maar, Fik, nog een klein eindje.”

Het was net of de terugtocht langer geduurd had dan anders.

„Als hij maar niet doodgaat,” had Jan steeds gedacht. En dan liep hij weer een beetje vlugger.

Toen Henk hem het laatste eindje droeg, zei hij: „'t Is net of hij helemaal slap hangt in mijn armen.”

Toch voelden ze zijn hart nog wel kloppen.

„Ik kom morgenvroeg direct vragen, hoe het ermee is,” had Henk nog gezegd, toen ze bij Jans huis gekomen waren. En met de klompen onder de arm was hij weggerend, zo hard hij kon, door de wei. Als hij Toon nu maar niet tegenkwam!

Ja, Jan ziet het wel. Hij is veel te laat voor het eten. Moeder is al aan het afwassen.

Als hij binnenkomt, kijkt moeder hem verschrikt aan. „Jongen wat zie je er uit. Waar ben je toch geweest? Vader is je al aan het zoeken. En wat heb je daar? Een hond?”

Jan zegt niets. Voorzichtig legt hij Fik op een matje naast het fornuis. 't Kopje van het dier valt slap op zij. Zijn oogjes zijn dicht.

Op zijn knieën zit Jan nu naast Fik en dan begint hij ineens erbarmelijk te snikken: „O moeder, hij is dood, hij is dood!”

Meteen gaat de deur open. Vader staat op de drempel. „Zo, is meneer eindelijk thuis?” zegt hij boos. Maar dan laat hij er bijna verschrikt op volgen: „Wat is hier aan de hand? Wat heb je toch, jongen?” Dan ziet vader het hondje ook. Vader houdt ook veel van dieren. Hij pakt Jan op en zet hem op een stoel. „Vertel nu eerst maar eens.”

Met horten en stoten komt het verhaal. Jan eindigt met een: „En nu is hij toch nog dood,” en begint weer te snikken.

„Nou, stil maar,” zegt vader dan. „We zullen wel eens zien.” Hij betast Fiks borst. „Zijn hart klopt nog.”

Met een natte doek veegt hij dan langs zijn bekje. Fik likt een paar keer en doet even zijn ogen open. Jan zit meteen op zijn knieën naast vader.

Nu giet vader wat water in Fiks bek. Hij drinkt, schudt met zijn kopje en niest een keer. Het matje wordt nat, maar moeder zegt er niets van.

Vrij vlug komt Fik weer bij. Het duurt niet lang of hij drinkt gulzig uit een bakje water. Moeder geeft hem nog een schotelkje pap. Dat heeft hij zo maar leeg.

„Vannacht mag hij hier blijven,” zegt vader. „Morgen zullen we wel verder zien.”

De wond aan Fiks pootje wordt schoongewassen. Moeder doet er verband omheen.

Fik jankt zachtjes, maar toch laat hij het gewillig toe.

Een poosje later ligt hij in een kistje op een oud kussen in de schuur.

En Jan krijgt dit keer geen straf. Hij kon er echt niets aan doen dat hij te laat thuisgekomen was.

5. DE STROPER

Het is een druilerige middag. Het motregent een beetje. Maar in het hol tussen de sparren in het bos is het heerlijk droog. Jan en Henk zitten op een omgekeerd kistje wat uit te rusten. Ze hebben hard gewerkt. Aan de wand hebben ze een oud kleed en wat oude zakken opgehangen. Nu lijkt het veel gezelliger.

Het is een heel karwei geweest om die boel vast te maken aan de boomwortels, die hier en daar uit de wand steken. Met wat touwtjes en ijzerdraadjes is het eindelijk gelukt. Henk heeft nog wat mooie platen meegebracht van een oude kalender. Die hangen nu ook aan de wand. Dat staat echt fleurig. De volgende keer moeten ze eens wat hooi of stro meenemen om op de grond te leggen. Een oud vloerkleed zou beter staan, maar ja, waar haal je dat zo gauw vandaan?

„We moeten Fik ook een keer meenemen,” zegt Jan. „Dat is dan onze jachthond.”

„Zouden echte Indianen ook jachthonden hebben?” vraagt Henk. „Natuurlijk, joh, die lui doen immers niets anders dan jagen en daar kunnen ze best een hond bij gebruiken.”

„Ik hoop maar dat er niemand komt om hem weer op te halen.” De dag nadat de jongens Fik gevonden hadden, had Jans vader Fik aangegeven bij het politiebureau in het dorp. Dat was nu al een paar weken geleden en de eigenaar was nog steeds niet komen opdagen. Fik was alweer aardig opgeknapt. Hij hinkte alleen nog een beetje. Vader had gezegd dat dat wel weer over zou gaan. De

wond aan zijn poot was helemaal beter, maar je kon toch nog een flink litteken zien.

„Misschien is hij van niemand,” veronderstelt Henk.

„Maar dat kan toch niet,” zegt Jan. „Dat beest moet toch een thuis hebben.”

„Als er nu niemand om komt, mag je hem dan houden?”

„Dat weet ik niet. Ik hoop maar van wel. Hij kent me al zo goed.”

Henk staat op. „Ik zal eens kijken of het alweer droog is.” Hij steekt zijn hoofd door de opening. Ja, hoor, het regent niet meer.

Het lijkt er zelfs op dat het zonnetje zal gaan schijnen.

Juist wil hij naar buiten kruipen, als hij voetstappen hoort. Het geluid is niet zo erg dichtbij. Voorzichtig laat hij zich teruggliden.

„Nou, regent het nog?” vraagt Jan.

„Nee, dat niet, maar ik hoorde wat. Voetstappen.”

Wie zou dat kunnen zijn? In deze hoek van het bos kwam niet vaak iemand. Er liep hier ook geen pad dicht in de buurt.

Voorzichtig kruipen de jongens naar buiten. 't Zou jammer zijn als een ander hun hol ontdekte. Maar ze zijn toch nieuwsgierig wie dat kan zijn. Hier tussen de sparren kan niemand hen zien.

Op hun knieën kruipen ze tussen en onder de takken door.

„Niet verder,” fluistert Henk.

„Niets te bekennen,” zegt Jan. „Als je nog eens wat weet.”

Even blijven ze daar nog zitten en gluren tussen de takken door. Juist als Jan wil opstaan, horen ze vlugge voetstappen in hun richting komen. Ze laten zich voorzichtig op hun buik zakken. Dan horen ze gekraak van takken en een stem buldert door het bos:

„Blijf staan of ik schiet.”

Weer horen ze voetstappen. Die komen uit een andere richting. Even later zien ze een man met een groen pak aan vlug tussen de struiken door lopen. De boswachter. Hij verdwijnt achter wat sparren. Dan horen ze stemmen. Ze kunnen niet precies verstaan

wat er gezegd wordt. Een paar woorden kunnen ze opvangen „Stropen . . . bekeuring . . . Je zult er wel meer van horen!” Voorzichtig komen de jongens iets overeind. Daar zien ze . . . ja, zien ze het goed? Ja, het is Toon. Oude Toon. Ze zien zijn gezicht van op zij. Hij heeft zijn hoofd gebogen. Maar ze kunnen het goed zien. Hij is het. Hij heeft een zak in de ene hand en een strik in de andere. Voor hem staat de boswachter. Die stopt juist een boekje in zijn zak.

Langzaam laten de jongens zich weer zakken. Plat op hun bui blijven ze liggen. De voetstappen verwijderen zich. Iemand komt rakelings langs hen heen. Of het Toon is of de boswachter, weten ze niet. Dan wordt het weer stil. Ze kruipen naar het hol terug. Als ze op het omgekeerde kistje zitten, durven ze pas te praten. Toon was dus die gemene stroper. Hij had misschien ook wel die strik gezet, waar Fik in vastzat.

Henk ziet een beetje wit om z'n neus.

En Jans hand trilt een beetje.

„Wat een stem had die boswachter, hè?”

„Zag je dat geweer?”

„Zou Toon nu de gevangenis in gaan?”

„Net goed voor zo'n dierenbeul!”

„Voorlopig komt hij niet meer in de buurt.”

„Nee, gelukkig niet.”

6. STRAF

„Fik, Fikkie, zoek het.”

Fik houdt zijn kopje schuin. Eén oor staat omhoog, één oor hangt naar beneden. Hij kijkt naar zijn baasje. Jan heeft een bal in de hand. Als hij die weggooit, rent Fik er achteraan. Met de bal in de bek komt Fik terug en legt hem voor Jan neer. Blaffend springt

hij dan om Jan heen. Het is een leuk spelletje. Fik krijgt er niet gauw genoeg van, Jan ook niet. De lege mand voor konijnenvoer staat vergeten in het gras.

Ze hebben Fik al langer dan een maand. Er is nooit een eigenaar komen opdagen. En nu mocht hij blijven. Wat was Jan blij.

„Misschien is hij wel van woonwagenbewoners,” had vader gezegd. „Die komen hier nogal eens voorbij.”

Als de torenklok in het dorp halfnegen slaat, denkt Jan met schrik aan zijn konijnenvoer. IJverig gaat hij aan het werk. Nu een poosje is de mand half vol.

„Vanmiddag maar meer plukken,” denkt Jan.

Vlug geeft hij zijn konijnen wat en rent dan weg. Henk zal al wel naar school zijn. 't Is al zo laat. Door de wei maar. Dat is de kortste weg.

Hij is nog maar net om de hoek, waar hij tegen Toon opgebotsen is, of daar hoort hij wat naast zich. 't Is Fik.

„Vooruit, Fik, naar huis!” Maar Fik is het spelletje met de bal nog niet vergeten. Blaffend rent hij vooruit en blijft dan weer zitten. Hij kijkt Jan aan alsof hij zeggen wil: „Gooi je de bal nou nog eens weg?”

Maar Jan wordt boos. „Vooruit, Fik, naar huis,” zegt hij weer. Dat begrijpt Fik niet. Er zal niets anders opzitten dan hem terug te brengen.

Jan zeult met Fik onder de arm de wei door, klimt het hek over en holt naar huis.

Zo, Fik in de schuur. De deur goed dicht. En weg is Jan weer.

Op de laatste bank in de klas zit maar één jongen. Anders zitten er altijd twee: Jan en Henk.

Ze hebben al gezongen en gebeden en nog is Jan er niet. De meester wil juist met vertellen beginnen, als er geklopt wordt. Het is Jan.

Verwonderd vraagt de meester: „Waar kom jij zo laat vandaan, jongen?”

„Van huis, meester.”

Ja, dat snapt de meester ook wel. De kinderen moeten lachen.

„Hoe komt het dan dat je zo laat bent?”

„Ik moest nog konijnenvoer plukken en Fik liep achter me aan en”

„Zo,” zegt meester, „om vier uur maar blijven zitten, dan praten we er wel verder over.”

Die morgen probeert Jan zo goed mogelijk zijn best te doen. Maar hij moet er steeds weer aan denken dat hij om vier uur moet schoolblijven. Het was zijn eigen schuld. En dat schoolblijven was niet eens het ergste. Als hij nu nog maar naar het bos mocht. Daar zou voorlopig wel niets meer van komen.

Om vier uur komt Jan er niet zo goed af als de vorige keer. Alle kinderen gaan naar buiten. Behalve Jan.

Henk fluistert nog: „Als het niet te lang duurt, wacht ik op je.”

„Zo, Jan,” zegt meester, als hij de klas weer binnenkomt. „Vertel maar eens: hoe kwam het nu precies dat je vanmorgen zo laat was.”

En dan vertelt Jan dat Fik hem nagelopen was en dat hij hem toen teruggebracht had.

„En moest je daarom te laat komen? Was je al zo ver van huis?”

„Nee, meester, maar ik was al een beetje laat.”

„O, was je al een beetje laat. Heb je je soms verslapen?”

„Nee, meester, maar ik moest eerst nog konijnenvoer plukken.”

„Doe je dat anders ook zo laat?”

Jan krijgt een kleur.

„Ik had er eerst niet aan gedacht, omdat ik met Fik gespeeld had.”

„Ah zo, meester dromer had de tijd vergeten en moest toen op het laatste moment dat karweitje nog even opknappen. Dan moet je dit keer toch maar schoolblijven, Jan, anders vergeet je misschien nog wel eens om naar school te gaan.”

En daar zit Jan nu. Het is stil in school. Meester zit aan zijn tafeltje schriften na te kijken.

Als Jan eindelijk naar huis mag, speelt er niemand meer op het schoolplein. Henk is er ook niet meer. Maar onderweg naar huis komt Henk hem tegenlopen. „Ik ben eerst maar even naar huis gegaan. Het duurde mij te lang.”

Ja, Jan wist wel dat Henks vader niet gemakkelijk was, als hij 's avonds hoorde dat Henk te laat thuisgekomen was. Maar toch had Henk zijn vriend niet in de steek gelaten. Hij was Jan een eind tegemoet gelopen.

„Ga je nog even mee naar mijn huis?” vraagt Jan.

„Goed, dat kan nog wel even voor het eten.”

„Er zal wat opzitten thuis,” zegt Jan. Hij herinnert zich nog goed wat vader onlangs gezegd had, toen hij weer eens te laat was thuisgekomen.

„Kom, joh, het valt misschien wel mee.”

Maar het viel niet mee! Jan mag de hele week niet meer in het bos spelen. Dat is nog erger dan schoolblijven. En juist nu het zulk mooi weer is en ze het hol zo gezellig gemaakt hebben.

7. ANGST

Jan en Henk liggen languit in het gras onder de pruimeboom achter Jans huis. Het is drukkend heet. De lucht is strakblauw. Fik ligt met de tong uit de bek te hijgen. Ineke pakt hem bij zijn staart. Maar Fik heeft geen zin om te spelen. Hij schijnt ook al last van de warmte te hebben.

Moeder is naar het dorp om boodschappen te doen. „Zul je goed op Ineke passen, Jan? Het kan wel even duren, eer ik er weer ben,” had ze gezegd voor ze wegging.

„Het zal in het bos wel lekker koel zijn onder de bomen,” peinst Jan hardop.

„Ja, maar daar hebben we nu niet veel aan,” zegt Henk.

Alleen naar het hol gaan is ook geen aardigheid aan. Bovendien wil hij Jan niet in de steek laten.

„Jammer, dat ik mijn zakmes in het hol heb laten liggen,” zegt Jan. „We komen er een hele week niet en als iemand het hol ontdekt, ben ik dat misschien ook nog kwijt.”

„Och, kom, wie zou ons hol nu ontdekken, het ligt er zo mooi verscholen. Maar als je echt bang bent dat je het kwijt zult raken, wil ik het wel even gaan halen,” biedt Henk aan.

„Dan ga ik mee.”

„Je mag toch niet naar het bos?”

„Nu ja, alleen maar even het mes halen. Moeder is toch niet voor halfzes thuis. Dan zijn wij al lang terug.”

„En Ineke dan?”

„Die nemen we mee.”

„Je moet het zelf weten, hoor. Ik wil ook wel even alleen gaan.”

„Nee, kom maar, laten we direct maar gaan. Als we vlug lopen, zijn we zo terug.”

En daar lopen ze dan. Twee jongens met een klein meisje tussen

zich in. Ineke heeft moeite om met haar kleine dribbelpasjes de jongens bij te houden. Toch vindt ze het wel leuk.

„Ineke oot naar bos. Fik oot mee,” babbelt ze.

Ja, Fik gaat ook mee. In het bos heeft hij minder last van de warmte. Hij rent tussen de bomen door en snuffelt met zijn spitse snuitje tussen de dorre bladeren, die op de grond liggen.

Ze komen al gauw bij het hol. Onderweg hebben ze om beurten Ineke gedragen, want het ging Jan toch wel wat te langzaam. Als moeder eens eerder thuiskwam.

Maar als ze in het hol zijn, is Jan alles weer vergeten. Heerlijk koel is het daar nu. Jan heeft zijn mes al gauw gevonden. Ineke vindt het ook wel leuk, maar ze blijft toch dicht bij Jan. Dan zegt Henk opeens: „Waar is Fik toch?” Ja, waar zou hij zijn? Hij is niet mee het hol ingegaan. Jan steekt zijn hoofd door de opening en roept: „Fik, Fikkie, kom dan!” Maar Fik komt niet.

„Als hij maar niet weer in een strik terechtkomt,” flitst het door Jans hoofd.

Maar Henk meent dat 'Toon nu wel geen strikken meer zetten zal. Vader had in de krant gelezen dat Toon vijftien gulden boete had gekregen. Als Toon die vijftien gulden niet betaalde, moest hij de gevangenis in. Waar moest Toon dat geld zo gauw vandaan halen? Zoveel verdiende hij niet. De jongens kruipen naar buiten. Jan helpt Ineke.

„Ineke naar huis, Ineke naar mammie,” zeurt ze met een pruillipje.

„Ja, naar huis,” denkt Jan met schrik. „Maar Fik dan?”

Ze roepen nog eens en luisteren weer. Geen antwoord. Geen geblaf, ook geen gejangk. Er kunnen nog best oude strikken van Toon staan, die hij al eerder gezet heeft. Misschien is hij wel met zijn kopje in een strik gekomen. Jan rilt als hij eraan denkt.

De jongens besluiten Fik te gaan zoeken. Ze lopen in de richting van de plaats, waar ze Fik in een strik gevonden hebben. Ineke

huilt een beetje. Ze wordt moe. Om beurten dragen ze haar weer.
„Zo schieten we niet hard op,” bromt Jan, als ze bij het bospad
aangekomen zijn.

„Ik dacht, dat ik wat hoorde,” zegt hij dan.

Ze staan even stil. Het kwam van die kant. Hij wijst naar het bos
van de baron.

„Wat hoorde je dan? Blaffen?”

„Nee, geritsel.”

„'t Kan ook wel een konijn geweest zijn.”

„Zullen we even gaan kijken?”

Ze zetten Ineke op de grond neer. Jan geeft haar een mooie
glazen stuiter. Haar ogen stralen.

„Jan is zo terug, hoor. Even wachten.”

Vlug springt hij dan over de sloot. Henk ook. Hoe ze ook zoeken
en roepen, Fik is nergens te bekennen.

„Zullen we maar teruggaan?” vraagt Henk.

„Een klein eindje nog. Fik, Fikkie.”

Henk blijft staan. Hij ruikt iets. Het is of er iets brandt. „Ruik jij niets, Jan?”

Ja, Jan ruikt ook wat. „Zeker ergens aardappelloof aan het verbranden.”

„Aardappelloof? Heb jij in het bos wel eens aardappels zien verbouwen?”

Nee, dat heeft Jan nog nooit gezien. Maar wat zou er dan branden?

„Afval, oude rommel misschien?”

„Het lijkt me nogal gevaarlijk bij zulk droog weer rommel te verbranden in een bos.”

„Er zal toch geen bosbrand zijn?”

Bosbrand? Daar had Jan nog niet aan gedacht. „Onvoorzichtigheid met vuur, soms een brandend sigarettepeukje kan de oorzaak zijn van grote branden,” had meester op school verteld. Vooral als het een hele tijd niet geregend had zoals nu.

„Zullen we eens gaan kijken? 't Moet die kant op zijn, anders hadden we al wel rook gezien.” Jan wijst vooruit.

Maar nee, ze moeten terug naar Ineke. Aan Fik denken ze al niet meer.

De jongens aarzelen nog even. Misschien kunnen ze helpen blussen. Het kan ook wel zijn dat er helemaal geen bosbrand is. „Laten we nog een klein eindje doorlopen en dan linksaf gaan. Dan komen we vast weer op het bospad uit,” zegt Jan.

Henk is ook nieuwsgierig. Hij heeft nog nooit een echte brand gezien. „Vooruit”, zegt hij, „maar niet te ver, hoor.”

Na een poosje besluiten ze toch maar linksaf te gaan, naar het bospad. Van een brand zien ze niets. Wel hangt hier wat rook tussen de bomen.

Ze komen uit op een pad. Maar het is veel smaller dan het bospad, waarop ze Ineke achtergelaten hebben.

Jan loopt wat vlugger. De rook is hier veel dichter. Soms menen ze geknetter te horen. Ze horen ook stemmen nu. Maar er is niemand te zien. Het paadje maakt een bocht. En dan zien ze.... zien ze.... een bosbrand. Dus toch. Vlammen lekken door de droge struiken, knetteren in de sparrebomen.

Meteen flitst het door Jan heen: „Ineke, waar is Ineke?” Hij loopt nu zo hard als hij kan. Henk krijgt een stekende pijn in zijn zij. Hij probeert zijn vriend bij te houden. Dan struikelt Jan over een tak en smakt tegen de grond. Zo vlug hij kan krabbelt hij overeind. Er loopt bloed langst zijn been. Hij merkt het niet. „Ineke, Ineke,” snikt hij.

Er zijn mannen aan het blussen. Niemand let op de jongens. Maar als Jan te dicht bij het vuur komt, pakt één van de mannen hem bij de kraag. „Maak dat je wegkomt, kwajongens.”

Ze kunnen het paadje niet meer door. Jan wil toch verder. Hij schreeuwt: „Mijn zusje is daar: Ineke.” De man houdt hem vast. Henk staat erbij. Hij vertelt dat ze Jans zusje kwijtgeraakt zijn. Jan wil niet meer terug. Hij ligt op de grond te huilen. „Het is mijn schuld,” roept hij. „Mijn schuld. Ineke, Ineke!”

De mannen weten niet goed wat ze doen moeten. Henk huilt ook: „Het is mijn schuld evengoed.”

Dan komt er iemand aan. Op een fiets. Hij stapt af en loopt naar de jongens toe. „Goddank,” zegt hij. Het is Henks vader. „Kom vlug mee, jongens. Wat hebben jullie ons een angst bezorgd.” „Nee,” schreeuwt Jan. „Ineke is weg: Ik ga niet mee.” Dan vertelt Henks vader dat Ineke thuis is. Dat een man haar gevonden heeft in het bos. Hoe het precies gegaan is, weet hij niet. „En nu direct mee naar huis!”

Henk moet voor op de stang zitten. Jan op de bagagedrager. Langs een omweg gaan ze naar huis.

8. DE REDDER.

Toen ze bij Jans huis aangekomen waren, stond moeder op de weg uit te kijken. Ze hilde. Ze had niet veel gevraagd.

„Jongen, jongen, hoe heb je dat nu kunnen doen!” had ze alleen maar gezegd.

Jan had niets durven vragen. Ook niet of Ineke thuis was. Toch wist hij dat ze al in bed lag. Want haar kleertjes lagen opgevouwen op een keukenstoel.

Moeder had Jan gewassen alsof hij een kleine jongen was. Ze had hem een lap om zijn been gedaan. Nu zag Jan pas dat het bloedde. Toen was vader thuisgekomen. Hij had zijn fiets tegen de muur gesmeten en geroepen: „Is hij er al?” Jan had angst in die stem gehoord. Hij had vader niet durven aankijken. Toen moest hij naar boven, zonder eten.

„Ga uit mijn ogen, ongehoorzame kwajongen,” had vader gezegd.

Nu ligt hij in bed. Zijn ogen branden. Hij kan niet meer hulen. Hij kan ook niet slapen. Zijn hoofd bonst. Zijn gezicht gloeit. „Ga uit mijn ogen kwajongen.” Het klinkt hem nog steeds in de oren. Moeder had niets gezegd. Alleen maar hem aangekeken met roodbehulde ogen.

Jan doet zijn ogen dicht. Dikke rookwolken ziet hij. Uit die rookwolken steken een paar dikke mollige handjes. Zou Ineke niets mankeren? Hij had niets durven vragen.

Dan gaat hij stilletjes uit bed. Zachtjes loopt hij naar de deur. Die staat nog op een kiertje. De deur van Inekes kamertje doet hij voorzichtig open. Hij gaat voor haar ledikantje staan. Het is nog niet helemaal donker buiten. Hij schuift het gordijn een eindje op zij. Daar ligt ze. Eén handje heeft ze onder haar hoofdje, het andere op de deken. Ze ligt rustig te slapen.

Jan zucht. Hij strijkt langs haar handje. Daarna doet hij het

gordijn weer dicht en wil op zijn tenen de kamer uitgaan. Maar wie staat daar? Het is moeder. Ze heeft alles gezien. Moeder neemt Jans hoofd tussen haar handen. „Jan, Jan,” zegt ze alleen maar. Dan mag hij mee naar beneden. Hij moet alles vertellen.

Moeder schudt haar hoofd. Vader trekt aan zijn pijp. Nu krijgt hij ook brood. Eén sneetje eet hij op. Meer wil hij niet.

Hij hoort nu ook hoe het met Ineke gegaan is. Toen moeder uit het dorp gekomen was, had ze niemand bij huis gezien. Ze was erg ongerust geweest.

Vader was thuisgekomen. Nog waren Jan en Ineke niet terug. Vader was direct naar Henks huis gegaan om te zien of Jan en Ineke daar misschien waren. Bolijn en Verduin waren daarna elk een kant op gegaan om te zoeken.

Fik was alleen thuisgekomen. Moeder was toen nog ongeruster geworden.

Een tijd later waren er mannen voorbij gekomen. Er was bosbrand. Ze gingen blussen.

Niet lang daarna had ze een man zien aankomen met een meisje in de armen. Het was oude Toon met Ineke. In zijn broek waren gaten gebrand. Ineke mankeerde niets. Hij had haar horen huilen in het bos. Hij had door brandend kreupelhout moeten springen om bij haar te komen. Net op tijd. Even later had het bos in lichtelaaie gestaan.

Toon wist dat het een meisje van Verduin was. Henks vader had hem met Ineke zien lopen en hem nog gevraagd of hij ook twee jongens gezien had.

Moeder had Ineke van Toon overgenomen. De oude man wilde niet binnenkomen. Hij was zonder nog wat te zeggen weer weggegaan.

Jan zit met open mond te luisteren. Toon, oude Toon, die stro-

per. Ineke gered door een stroper. Vader zou morgen naar Toon gaan om hem te bedanken. Het was nu te laat.

Dan zegt vader: „We moeten de Here danken dat het nog zo goed afgelopen is.”

En dat doen ze ook. Samen. Vaders stem trilt. Daarna gaan ze naar bed. Allemaal. Vader en moeder ook. Het is al bijna nacht. „Als Toon er niet geweest was,” denkt Jan. „En nu moet hij nog wel de gevangenis in. Kon ik maar wat doen voor Toon.”

9. EEN MOOI PLAN

Jan en Henk komen uit school. De andere jongens hadden druk over de bosbrand gepraat. Jan heeft niet veel gezegd. Henk ook niet. Ze hebben elkaar eens aangekeken. Samen lopen ze nu naar huis. Jan heeft zijn vriend verteld wie Ineke gered heeft. Vanavond zou vader naar Toon gaan. Hij had vandaag steeds aan hem moeten denken. Als Toon Ineke niet gered had, dan.... Nee, verder durft Jan niet te denken.

„Zou Toon zich nog pijn gedaan hebben?” vraagt Henk. „Zou hij zijn benen erg gebrand hebben?”

Jan haalt zijn schouders op. Hij loopt te denken. Hij heeft een plan. Maar hij zegt er nog niets van. Nee, eerst vanavond aan vader en moeder vragen.

Bij Henks huis gaat Jan alleen verder. Henk moet onkruid wieden in de tuin. Jan gaat niet door de wei. Dat is wel korter, maar hij gaat toch over de weg. Hij heeft niet zo'n haast nu.

Die avond zit Jan op de bank voor het huis te wachten tot vader terugkomt van oude Toon. Vader blijft langer weg dan hij gedacht had. Moeder roept hem naar binnen. „Het wordt tijd dat je naar bed gaat, jongen. Je bent wel wat slaap te kort gekomen gisteren.” Maar Jan wilde nog zo graag iets vragen aan vader en moeder samen.

Gelukkig, Jan is nog maar net binnen of vader stapt ook de kamer in. Zijn gezicht staat ernstig. Hij gaat in zijn stoel zitten en steekt eerst een pijp op. Dan vertelt hij.

Hij had Toon thuisgetroffen. De oude man had verwonderd gekeken toen hij vader zag staan. Hij kreeg nooit bezoek. Niemand bekommerde zich om hem. Vader mocht binnenkomen. Erg netjes was het er niet. Ja, hij had zijn benen wel wat gebrand, maar dat zou wel weer over gaan, had hij gebromd.

„Ja, meneer,” had Toon gezegd, „het valt niet mee om als man alleen te wonen. Altijd maar alleen.” Hij vertelde dat zijn vrouw vier jaar geleden gestorven was. Hij woonde toen nog in een ander dorp. Kinderen hadden ze niet. Hij had veel verdriet gehad. En dan die eenzaamheid. Altijd alleen te zijn. Hij was aan de drank geraakt. Vroeger had hij nooit gedronken. Toen wel. Om zijn verdriet te vergeten. Maar het hielp niet.

De boer, bij wie hij werkte, had hem weggejaagd, omdat hij vaak dronken was. En omdat hij schulden gemaakt had om drank te kopen.

Gelukkig had hij bij Van Zanten mogen werken. Van Zanten kende hem nog van vroeger. Vrouw Van Zanten had medelijden met hem gehad. In de oude boswachterswoning mocht hij wonen. Het was een oud vervallen huisje, maar het was beter dan niets. Hij mocht ook wel bij Van Zanten in huis. Maar dat wilde hij niet. Hij wilde alleen zijn met zijn verdriet. Drinken deed hij nu niet meer.

Veel verdiende hij niet. Toch kon hij nog iets overhouden om zijn schulden te betalen. Want hij moest nog geld teruggeven, dat hij geleend had voor drank. De man, die het geld moest hebben, was bij hem geweest ongeveer een half jaar geleden. Hij wilde het dadelijk hebben. Anders zou hij naar Van Zanten gaan om te vertellen dat Toon nog schuld had.

Toon was bang geworden. Als Van Zanten hem eens ontsloeg. Wat dan?

Toen was hij gaan stropen. Konijnen waren er hier genoeg. Dat leverde tenminste wat extra geld op. Ja, en toen was hij gesnapt. Nu moest hij de gevangenis in. Want hij kon de boete niet betalen. Hij had alleen maar schulden.

Vader trekt wat harder aan zijn pijp, als hij uitverteld is. Jan zit al een poosje op zijn stoel heen en weer te schuiven. Dan

staat hij plotseling op. Hij hakkelt: „Ik wou, ik heb, ik zal”
Maar dan komt hij met zijn plan voor de dag.

Als er iets ergs was gebeurd met Ineke, dan was het zijn schuld geweest. En Toon heeft haar gered.

„Als ik nu eens die boete betaalde voor Toon,” zegt hij. „Ik heb dertien gulden in mijn spaarpot voor de nieuwe fiets.”

Ja, dat is zo. Daar heeft hij al een hele tijd overgespaard.

„Misschien kan ik er nog wel twee gulden bij verdienen.”

Vragend kijkt hij van vader naar moeder. Het mag.

„Maar dan moet je het zelf gaan brengen,” zegt vader.

„Goed,” zegt Jan.

„Misschien gaat Henk wel mee,” denkt Jan als hij in bed ligt.

10. ZONDAGMIDDAG.

Het is zondagmiddag. Jan en Henk zitten op de bank voor het huis. Ze lezen allebei in een bibliotheekboek van school. Iedere keer kijken ze de weg op. Net of ze op iemand wachten.

Een paar dagen geleden zijn ze naar Toon geweest. Samen. De twee gulden, die Jan te kort kwam voor de boete, had Henk betaald uit zijn spaarpot. Zijn vader en moeder hadden het goed gevonden.

Toon had eerst raar gekeken, toen hij de jongens voor zijn deur zag staan. Jan had het woord gedaan. Eerst had hij wat gehakkeld. Toen had hij het geld maar gegeven. „Voor de boete,” had hij gezegd.

Toon had er niets van begrepen.

Jan had hem uitgelegd, dat het zijn schuld was dat Ineke alleen in het bos was. Daarna wisten de jongens niet goed meer, wat ze moesten zeggen. Oude Toon wilde het geld eerst niet hebben.

Hij had tranen in zijn ogen gehad. Jan had nog moeten vragen of Toon zondagmiddag een kopje thee kwam drinken. Dat durfde Toon niet goed te weigeren.

Nu zitten de jongens te wachten. Zou hij komen?

Hij komt! De jongens blijven op de bank zitten, als Toon met vader en moeder naar binnen gaat.

Even later roept moeder hen voor een kopje thee. Vader praat over het weer. Eerst zegt oude Toon niet veel terug. Hij ziet er nu heel anders uit.

Het pak, dat hij aan heeft, is niet nieuw meer, maar het ziet er toch nog netjes uit. Hij heeft hoge zwarte schoenen aan.

Als ze een tijdje gepraat hebben, kijkt moeder eens naar de klok.

Vader zegt: „Ga je mee naar de kerk, Toon?”

„Mee naar de kerk?” denkt Toon.

„Dat is niets voor mij,” bromt hij dan. „De mensen zouden me uitlachen.”

„Waarom?” vraagt vader. „De Here Jezus is niet gestorven voor brave mensen, maar voor zondaren zoals jij en ik, Toon. Zondaren zoals wij. Ook voor ongehoorzame jongens en ook voor stropers. Wie in Mij gelooft, zal zalig worden, staat er in de Bijbel, Toon. Dat geldt ook voor jou.”

Ze staan op. Toon ook. Zijn vrouw en hij gingen vroeger wel naar de kerk. Nu komt hij er nooit meer. Hij aarzelt buiten nog.

Wat zullen de mensen zeggen?

Moeder loopt vast met de jongens vooruit. Ineke mag ook mee.

Ze kan al best stil zitten. Jan kijkt even achterom. Ja, Toon gaat mee. Hij heeft te lang alleen geleefd. Hij zoekt hulp en troost.

De kerk is al bijna vol. Ze moeten achteraan zitten.

De dominee preekt over de tollenaar en de Farizeeër. Jan begrijpt niet alles. Toen Toon een bekeuring had gekregen van de boswachter, had hij tegen Henk gezegd: „Net goed”. En hij had zichzelf veel beter gevonden dan Toon. Eigenlijk was

hij toen ook een klein Farizeeërtje geweest. Dat begrijpt Jan nu wel.

En Toon? Hij zit met gebogen hoofd en bidt het gebed van de tollenaar:

O God, wees mij zondaar genadig!

Toon hoort nu weer dat de Here ook hem lief heeft.

En na een paar weken kijkt niemand meer verwonderd naar Toon, als hij daar 's zondags op datzelfde plaatsje zit op de achterste bank in de kerk.

INHOUD

	Blz.
1. Jan en Henk	5
2. Het hol	7
3. De veren	11
4. Het hondje	19
5. De stroper	26
6. Straf	28
7. Angst	33
8. De redder	38
9. Een mooi plan	41
10. Zondagmiddag	43